

Apoloniis,

kiruse ja Siidoni kuningas.

üks

iga kuuks lugemine Jumala suurest
soist ja halastusest.

Wõru 1883

kirud ja müüa S. 23. Wõru kirikus

N: 28

12 copy

Apolonijs,

Tiiruse ja Siidoni kuningas.

— and sein

üks

wäga kaunis lugemine Jumala
suurest abist ja halastusest.

883

An Apolanius

670

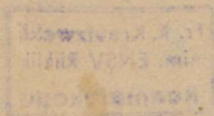
Fr. R. Kreuzweldi
nim. ENSV Riiklik
Raamatukogu

88855

8 E 1

Tsensuri poolest lubatud.

Tallinaas, 15. Juunil 1883.

Armsad lugejad !

Siin seisab teie ees üks lugu, kuninga Apolloniuse wiletsusest, mis ju wanal ajal sündinud.

Ei ole alamad üksi wiletsuse kandjad, waid ülematel on sest oma osa; ja sagedaste tuleb see ülemate peale hoopis raskemine, kui alamate peale wõib tulla. Aga Jumal on see, kes kõik nõnda jäeb ja keda siis kõik peawad tundma, teenima ja kartma ja armastama, olgu usu ehk elu seisus mis

C. W. Freundlich,
Muhumaa köster.

1. Jaani kuu päeval
1843.

Stempelbuch!

Die Seite des Buches ist leer. Einmalige
Seite. Die Seite ist leer. Einmalige
Seite.

Die Seite des Buches ist leer. Einmalige
Seite. Die Seite ist leer. Einmalige
Seite. Die Seite ist leer. Einmalige
Seite. Die Seite ist leer. Einmalige
Seite. Die Seite ist leer. Einmalige
Seite. Die Seite ist leer. Einmalige
Seite.

G. W. Stempelbuch

Stempelbuch

Stempelbuch

1813

Kuningas Antoonius walitses Antoonia riiki. Ja ta sünnitas oma abikaasaga ühe wäga ilusa tütre. Ja kui see täie-ealiseks sai, läks tema ilu kord korralt tegumoe ja kõige muu eluwiiši poolest ka ikka ilusamaks. Mittu würsti ja kuninga poega käisid teda kosimas. Ja isa oli isineses nõu pidamas, kellele ta oma tütre pidi andma. — Aga sell nõupidamise ajal, ei tea mina mitte, kust see kiusatus tema pääle tulnud, et tema ise oma tüttart enam armastama hakkas, kui ühel isal seda sünnib, ja läks koguni oma eluga inimese arust wälja, ja eksitas oma tütre kurja tee pääle.

Kui see tütar, pärast seda rasket patu tegu üksi oli ja selle suure eksituse pääle mõtles, astus tema kambri emand tema kambri, ja nägi teda haledas meeles olewad, ja ütles: „Mu armas laps, mikspärast oled sa kurwanäuline“? „Oh, mu kõige kallim nõuandja ja em“, kostis kuninga tütar, „täna, sellsinatsel tunnil on kaks head nime minust kadunud“! Emand küsis: „Mis nimed“? „Minu auu ja lapselik armastus“, ütles kuninga tütar, „on minust lahkunud, enegu mehe kõrwa pidin saama“. Siis kohkus emand

ülewäga, ja küsis wärisedes: „Misjugune kuri waim julges sind hääwitada“? „Kui sa mind öiete mõistad“, ütles see kuninga tütar, „seda kõik on mu lihane isa teinud; ja nüüd ei jää muud ohwrit üle, kui enneaegne surm.“ Seda kuuldes, trööstis emand teda nii palju, kui iial mõistus andis, ja walwas ööd ja päewad, et see õnnetu laps isienese tapjaks ei pidanud saama.

See häbemata isa katsus oma tütre wastu kui armuline isa olla, et ei tema pere ega muud alamad kõigest sest aru ei pidanud saama. Ka oli tema ju äraarwanud, mill wiisil ta tütre kofilased saaks ärahirmutada, et aga ise oma tahtmist saaks täita. Ta laskis siis teada anda, ja ka linna wärawate pääle suurte tähtedega kirjutada: Kes minu tütart tahab kofida, peab ühe mõistatuse ülesmõistma, mis ma üles annan, et ma seeläbi woin teada saada, et see tark mees on, keda ma pärast surma oma riigi pärijaks jätan; aga kes seda mõistatust üles ei saa, selle pea langeb mõega läbi.

Selle kuninga tütre ärarääkimata ilus nägu awatelles mitu wärsti ja kuninga poega, teda kofima. Kui nemad ka selle mõistatuse üles said ütles kuningas siiski, et nemad hoopis teist olid ütelnud, ja laskis nende pead otsast äraraijuda, ähwarduseks, et enam keegi ei pidanud julgema kofima tulla.

Selle aja sees, kui ta ikka pääle seda hirmust

tööd tegi, ja ilmasüüta werd wallas, tuli üks noormees, nimega Apolonius, Diiruse- ja Siidoni-maa kuningas, kes igas asjas väga tark oli. Ilma, et midagi kurjust oleks teadnud karta, tuli ta oma laewaga Antoonia linna alla. Ja kui ta linna oli jõudnud, läks ta kuninga juure, ja palus tema tüdart omale abikaasaks. Kui kuningas seda kuulis, mis ta hea meelega kuulda ei tahtnud, waatas ta nooremehe silmi ja küsis: „Kas oled ka linna wärawa pealt lugenud, mis säädusega ma oma tütre mehele pannen?“ „Di jah,“ kostis noormees. „Noh,“ ütles kuningas wihaga, „wõtta siis see mõistatus kuulda kui sa oma elu armastad“:

Ma ema rinnast toitu sain,
Ja tema asemele jäin,
Küll see on täbar ilma aeg,
Mu isa ühtlas' minu poeg;
Ma olen tall' ema, tütar, naene;
Ta elab mu lihast, oh mina waene!
Ei tule weel mu wennike,
Ei poeg, ei lapselapsuke.

Kui see noormees seda mõistatust oli kuulnud, läks ta kõrwale, ja leidis pea ja mõistis, mis see tähendas, ja tuli tagasi kuninga juure ja ütles: Suur kuningas! Sa andsid mulle ühe mõistatuse ülesmõista, ja nüüd wõtta seda kuulda: Isa ja poeg ühes olemises, ja ema, tütar ja naene (jälle) ühes olemises, tähendawad surma süüd ja pattu; aga selle süü tegijat ei taha ma halastuse pärast mitte nimetada; aga

kui tahad, et selgemine pean rääkima, siis olen ka walmis seda tegema.

Kui kuningas Antoonius nägi, et see noor kuningas selle mõistatuse oli üles saanud, hakkas ta kartma, et see seda kõige maailmale teada annaks, ja ütles: „Oh kui kangel oled sina weel sest õigest arust; aga ometi tahan sulle 30 päewa aega anda, järele mõtelda. Seepärast mine nüüd kodu, ja arwa uueste järele, ja siis tahan ka sulle oma tütre anda; aga kui sa üles ei saa, siis peab su pea mõõga läbi langema.“

Nende sõnade üle kohkus kuningas Apolonius wäga, ja läks oma laewa ja purjetas Tiiruse linna. Aga nii pea, kui ta oli ära läinud, kutsus kuningas Antoonius üht omast ülemist teenridest, ja ütles selle wastu: „Oh armas Daliarus, minu kõige kallim südame sõber! mõtle järele, Tiiruse kuningas Apolonius on minu mõistatuse üles saanud. Võta nüüd kätte, ja mine teda laewaga taga ajama, ja katsu teda, kas mõõga ehk kihwti läbi otsa teha; kui sa tagasi tuled, siis tahan sulle rohket tasumist anda su waewa eest.“ Kui Daliarus seda kuulis, wõttis ta palju mehi, palju kulda ja wara ligi, ja purjetas Tiiruse linna.

Aga Apolonius jõudis enne kodu, ja armas kõik järele, mis sest pidi saama. Siis mõtles ta isieneses: See kuningas oma tütreaga on kurja tee peal, ja ei saa säält ükski osa; küll ta enne mine mu elule püüab otsa teha, kui oma tütre

anda; sest ta kardab, et ta häbemata eluviis minu läbi kõige maailmale teada saab. Seda mõteldes laskis omad laewad walmis panna, moona sisse wiia, ja purjetas oma trui teenri-
dega õõse kellu kolme ajal otsekohe suure mere poole, ilma et teada, kuhu pidi minema.

Teisel homikul otsisid kõik Diiruse linna rahwas oma kuningast, aga teda ei olnud kuskil leida. Sest tõusis suur leinamine üle kõige selle maa. Ja selle rahwa leinamine oma kuninga pärast oli nii suur, et üks läsk üle riigi ja maa anti, et ei ükski ei pidanud habet ajama, ei sauna, ei templisse ega palwe kotta minema selle päewani, kuni nende kuningas Apolonius pidi jälle leitama. Sest selle rahwa armastus oma kuninga wastu oli ärarääkimata suur olnud.

Sellinatfel suurel leina ajal tuli Taliarus, keda kuningas Antoonius oli saatnud, Diiruse linna alla. Ja kui ta niisugust leinamist nägi, küsis ta ühe poisi käest, kes ta wastu tuli: „Miks pärast on see linn suure leinamise all, ja kõik rõõm temast kadunud?“ Poisikene kostis: „Meie kuningas Apolonius, kes Antoonia kuninga juurest tagasi tuli, on äkitselt ära kadunud, ega tea ükski, kus ta saanud ehk kuhu ta jäänud; elab ta woi on ta surnud.“ Kui Taliarus seda kuulis, oli tema väga rõõmus, purjetas tagasi, läks kuninga juure ja ütles: „Ole rõõmus, sest Apolonius on kartuse pärast sinu eest põgenenud, ja ükski ei tea, kuhu ta läinud, ehk kus

ta saanud.“ Kuningas kostis: „Ta võis küll põgeneda, aga mitte otsa saada.“ Sellepärast laskis tema (Antoonius) avalikult kuulutada: Kes Tiiruse kuningast Apoloniust elamalt minu kätte toob, saab 50 naela kulda; aga kes tema pea toob, peab 100 naela kulda saama. Selle suure ande pärast said ka Apoloniuse endised sõbrad tema waenlasteks, ja püüdsid ta elu wõtta. Ja kuningas Antoonius laskis palju laewu walmis panna, ja saatis neid igale poole, kus aga meri iial laewu kandis, teda otsima ja tapma. Siis otsiti teda merede ja maade peal, aga ei leitud kufagilt.

Enne aga, kui kuninga Antooniuse laewad wälja läksid, jõudis Apoloniüs Darsuse linna, ja ei teadnud sest ühtegi, mis hinda ju tema pää peale oli pandud. Kui ta nüüd laewa sadamas, mõteldes edasi ja tagasi kõndis, tuli üks tema oma linna kodanikudest, nimega Glinaatus, tema juure, kes sell korral kaubaajamise pärast seal oli, ja ütles: „Dere, Tiirusemaa kuningas?“ Aga Apoloniüs ei pannud teda tähelegi. See kurwastas seda wana halli meest wäga; ja ta ütles jälle: „Dere kuningas Apoloniüs! — wõta mu terwis wastu, ja ära põlga mind mu wanaduse pärast. Peaksid sa teadma, mis mina tean, küll sa ennast paremine hoiaksid.“ Siis ütles Apoloniüs: „Mis sa siis tead?“ „Sind on wande ja surma alla pandud“, kostis Glinaa-

tuš. Apolonius ütles: „Kes võib üht kuningast needmise alla panna?“ Glinaatus kostis: „Kuningas Antoonius on ühe hinna sinu pää peale pannud, et sa tema tüdart abikaasaks tahtsid!“ „Kui suur on see hind?“ küsis Apolonius. Glinaatus vastas: „Kes sind elawalt tema kätte wiib, peab 50 naela kulda saama; aga kes sinu pää wiib, peab kaaskord nii palju saama, seepärast hoi a ennast tema wiha eest!“

Kaske südamega kõndis Apolonius weel ikka edasi ja tagasi, kuni ta üht inimest nägi enese juure tulewad, keda tema ka tundis — selle nimi oli Drangolio. Kui see ligi sai, teretas Apolonius teda. Drangolio ütles: „Tere kuningas Apolonius! Mis häda ajab sind siia näljapaita?“ „Mina olen wande alla pandud“, kostis Apolonius, „sest kuningas Antoonius püüab minu hinge, ja nüüd otsin ma teie linnas warjupaika!“ „Oh armuline kuningas“, ütles Drangolio, „see on see kõige waesem linn taewa all, ja ei jõua milgikombel üht kuningast ülespidada; sest nälg on siin wäga suur, ja surm saab warsti kõiki neelma!“ Apolonius kostis: „Tänage siis Jumalat, kes mind kiusatuse alla saatis. Sest waata, kui teie mind selle tageda kuninga wiha eest tahate warjul hoida, siis annan ma teile sada tuhat wakka wilja.“ Kui Drangolio seda kuulis, langes ta põlwele maha, ja ütles: „Armuline kuningas! kui sa meie linna leiwa näljast päästad, siis tahame sind were ja wäega su

kiusaja eest hoida.“ Peale selle läks Apolonius linna turu peale ja ütles selle rahvale, mis seal roos oli: „Kuulge minu armsad Darsuse linna rahwas! Mina olen Tiirusemaa kuningas, ja kuningas Antoonius saadab mind põgenema; kui keie nüüd mind siin salaja oma warju alla wõtate siis tahan teile sada tuhat wakka wilja selle hinna eest müüa, mis ta meie maal maksab, sest ma olen kuulda saanud, et teil wäga suur leiwa puudus on.“

Kui linna rahwas seda kuulda sai, et nii alwalt wilja wõisid saada, lubasid kõik ühest suust, ihu ja hingega temale abi ja warju anda, selle tigeada kiusaja eest; ja tänasid tuhatkord weel pealegi. Ja Apolonius laskis iga ühele nii palju anda, kui keegi tahtis.

Aga kui see wili wälja antud sai ja raha wastu wõetud, arwas Apolonius, et kuningas ja kaupmees ühte ei sünni; kutsus seepärast jälle kõik wiljaostjad kokku, ja andis neile nende raha tagasi. Linna kodanikud lasksid selle suure tänuwäärt teu eest turu peale ühe mälestuse kuju ülespanna, mis nenda oli tehtud, et ta parema kättega wilja wälja jagas ja pahema jalaga raha enesest ära lükkas.

Aga mitte kaua pärast seda, tuli Drangolio oma naise Diinaga salaja tema juure ja ütlesid: „Meie kardame, et sa wäga kauaks ühte kohta jäääd, ja et ehk sinu otsijad sinust ju aru hakka-

wad saama. Sa wõiksid mõneks ajaks äraminna ja jälle tagasi tulla, ja neid sell wiisil eksitada." Apolonius wõttis seda nõuu hääks, ja läks oma laewadega mere peale, ja tahtis Leontopoli linna purjetada, kus ta ilma tundmata lootis elada wõimad. Kolm päewa ja ööd oli neil tuul hea; aga kaugel suures meres tõusis kange torm, et ei taewaski neile enam paistnud, ja pimedus kattis walgust nende ümber. Peale selle hulguisid ja wingusid kanged tuuled hirmsaste; põhja ja lõune poolt tõusid paksud udud, ja pilwist tuli wihma ja rahet otsegu jõe suust maha; meri laenetas, ja laewad tantsisid ühe laene otsast teise, pea sügawa mere põhja, pea jälle üles pilwede alla. Tuul lõhkus purjed ja laewad läksid puruks, kõik inimesed ja kuninglik wara leidsid mere põhjas oma hauda. Kõik sai hukka. Aga kuningas ise sai alasti ühe laua peale, kelle waral ta Jumala suure armu läbi elusse jäi, kuni tuul teda mäele ajas.

Kui ta nüüd kuiwa maa peale oli saanud, waatis ta weel mere poole ja ütles: „Oh sina armutundmata meri! kes sa weel wihasem oled kui kuningas Antoonius. Kõik minu wara, auu ja ilu oled sa äraneelnud ja pean nüüd alasti ja wärisedes siin seisma. Kust leian jälle oma maad? Kes wõtab mind sööta, joota ja katta? Kui ta nõnda isieneses kõneles, nägi ta üht noort kalameest enese poole tulewad, kellel üks katkine linane kuub selgas oli. Suure häda pärast lan-

ges kuningas selle jalge ette maha, ja ütles nuttes: „Halasta minu peale, sest ma olen kõik oma wara mere põhja jätnud ja weel suure waewaga hingega pääsnud! Ja et seda tead, kellele sa head teed, siis ütlen sulle: mina olen Apolonius Siirufemaa kuningas!“ Kui kalamees seda kuulis, wiis ta seda õnnetumat oma waesesse urtsikusse, andis temale oma waesusest, nii hästi kui jõud kandis, süüa; tõmbas oma katkise linase kuue seljast, lõi ka selle pooleks ja andis teise poole seest kuuest ka temale, et ta õnnetu inimene oma häbi wõis katta. Pärast ütles kalamees: „Wõta nüüd kõik seda, mis ma sulle wõin anda ja mine Beontopoli linna, mis siit paistab, ehk leiad seal suuremat abi; sest seal elab meie kuningas. Aga kui sa sealt mitte abi ei peaks leidma, siis tule jälle minu juure tagasi ja ole seega rahul, mis Sumal meile annab. Aga kui peaksid ükskord jälle oma auu sisse saama, siis ära unusta iial waesid ära.“ See peale kostis Apolonius: „Kui ma sind peaksin unustama, siis saatku mulle Sumal jälle nii suurt mere häda ja ärgu lasku mind iial abi leida.“ Siis hakkas tema linna poole minema.

Kui Apolonius linna sai, mõtles ta küll, mil wiisil omale abi pidi saama. Korraga nägi ta üht poisikest iga kodaniku ukse wastu lööwad ja hüüdwad:

Rikkad, waesed, tulge sauna
 Warsti täna pärast lõuna;

Kes ja uhkes majas elad
Nese pead, käed ja jalad.
Naine, mees ehk sulane,
Puhtaks teeb teid leilike.

Kui Apolonius seda kuulis, mõtles ennast ehk saunas kellegiga tutwaks saamad, ja läks selle nõu pärast sisse. Seal pesi ta siis oma ihu weega puhtaks, ja waatas ümber, kas ehk keegi seal pidi olema, keda wõiks teenida. Aga pea kuuldi ühte häält ütlemad: Kuningas tuleb sauna. Ka Apolonius läks waatama, ja nägi kuningast Andreast oma hulga teendridega sauna tulewad. Kui kuningas sauna sai tulnud, tuli Apolonius tema juure, hakkas teda pesema ja kallid õliga wõidma, mis kuningal omal kaasas oli ja oskas seda nõnda mõnufaste teha, et kuningas teda wäga kiitis. Pärast pani ta kuninga riidesse. Ja kui kuningas minema hakkas, siis hoidis Apolonius ennast nurka. See peal äraminnes ütles kuningas oma teenride wastu: „Tõest, mina ütlen teile, et ei iial see saun mu meelest nii hea ep ole olnud kui täna; sest see noormees oskas mind nõnda mu meele pärast pesta, et ma seda ei mõista rääkida. Seepärast mingu üks teie seast ja kutsugu teda täna õhtuks minu lauda sööma.“

Kui kuningas sulane Apoloniusse juure tuli ja teda ühe katkise poole kuue sees nägi, mis aga waewalt tema häbi kattis, ütles tema: „See on meie kuninga tahtmine, et sa täna õhtu tema lau-

das pead sõõma." Apoloniüs kostis: „Sa näed mu sõber, et ma alasti olen, ja ei kõlba sest auust osa wõtma; sest kõik mu wara on mere põhjas. Seda palun sind kuningale teada anda; aga kui see kuninga tahtmine on, siis tahan seegi pärast tulla.“ Sulane läks kuninga juure tagasi ja ütles: „Suur kuningas! see noormees on ilma ihukateta; tema on suures merehädas olnud ja kõik omad laewad, wara ja inimesed mere põhja jätnud, ja weel Jumala abiga elusse jäänud, ja ep ole temal muud kattet ihu peal, kui üks katkine kalamehe pool kuub; sellepärast arwab ta ennast selle auu juure kõlbmata olewad.“ Aga kuningas saatis temale kohe uhked riided, ja käskis teda tulla. Kui ta kuninga tuppa sai astunud, siis kästi teda lauda istuda. Selle peale kanti rooga lauale, hõbe ja kuld riistade sees. Wäga palju kuningliku uhkust oli seal näha. Kallid joodawad wiinad ja ilusad mängid rõõmustasid kõikide südamid ja meelefid. Aga Apoloniüs ei teinud seega tegemist, waid mõtles aga kurwa meelega selle peale, kus tema kuld ja hõbe, auu ja ilu oli jäänud. Üks neist wõõraist, kes laudas istisid, küsis temalt ja ütles: „Mikspärast oled sina nõnda kurwanäuline, ja ei taha süüa ega juua? Ehk on sull kade meel seda kuningliku põlwe ja rõõmu nähes?“ Kuningas Andreas ütles: „Ei minu sõber, see ei wõi olla; tema mõtleb aga oma kahju peale.“ See peale pööris kuningas ennast Apoloniuse

poole ja ütles: „Ole julge noormees, söö ja joo, ning looda Inmala peale; sest tema ei võtta sind mitte mahajätta, vaid tahab sulle kõik jälle rohkesti anda.“

Kui kuningas alles rääkis, astus tema tütar sisse, läks isa juure, andis tema käele suud, istus ta kõrva ja küsis: „Armas isa, kes on see noormees, keda sa oma lauda oled võtnud, ja kes siiski kurwanäuline on?“ Isa vastas ja ütles: „Tema on merehädas olnud ja kõigist ilma jäänud, mis temal olnud; kes tema on ei tea ma veel mitte; aga seda võid sa isi küsida!“

Siis pööris kuningas tütar ennast Apoloniuse poole ja ütles: „Armas noormees! sinu olemine ja nägu näitab, et sa suurest soust oled. Kui see sulle waewa ei tee, siis anna mulle teada mis su nimi ja mis õnnetus sulle juhtunud?“ Noormees kostis: „Küsid sa minu nime, seda jätšin mere põhja; küsid sa minu seisust ja mis sugust ma olen, seda jätšin Tiiruse linna.“ See neitsikene ütles: „Räägi selgemine, sest su häda käib mu südamest läbi. Siis vastas Apoloniuse: „Mina olen suurest soust Tiirusemaalt, ja jätšin kuninga Antooniuse takkakiusamise pärast oma isamaad maha, ja kõik mu vara, laewad ja inimesed on meri oma sisse neelnud, mina ise sain aga ühe laua peal, suure waewaga surma suust peaseda.“ Nende sõnade peale neelasid silma pisarad tema sõnad ära, et ta enam ei võinud rääkida.

Kui kuningas seda nägi, ütles tema oma tütre vastu: „Armas laps, ära kurwasta teda enam; sa tuletad aga seda mõõda läinud häda uueste tema meele. Tema on ju küll rääkinud ja nüüd ole sina tema vastu armuline ja tee teda rõõmsaks.“ Tütar kuulis kohe ja ütles: „Ole julge Apolonius, sa pead minu isa teenriks saama ja tema rikkusest osa saama.“ Selle hea eest tänas Apolonius wäga, et ta oli armu leidnud.

Kuningas ütles oma tütrele: „Et kõik meie feltimehed jälle rõõmsaks saaksid, siis löö kannelt ja laula.“ Rufina — see oli selle kuninga tütre nimi — laskis kannelt tuua, laulis ja mängis nõnda ilusaste, et igaüks sest suurt rõõmu tundis ja teda sellepärast kiitis. Aga Apolonius seisis wait ja ei kiitnud mitte. Kuningas, kes seda tähele pani ütles nukra meelega: „See ei ole õige, Apolonius, minu tütart kiitwad kõik ja ütlewad teda selle asja poolest kõige targema minu riikis olemad; aga sina üksi oled külm ja tundmata.“ Armuline kuningas, ütles Apolonius, „kui sa luba annud, et julgeste wõin rääkida, siis ütlen: „Sinu tütrele on weel palju puudust, ja alles õpetuse hakkatus käes; aga kui tahad kuulda, kuidas see õiete käib, siis anna luba, et sulle wõin näidata.“ Kuningas ütles: „Ma näen Apolonius, et sa igas asjas tark oled, tee siis meile oma laulu ja mänguga rõõmu.“ Siis wõttis Apolonius kannelt, mängis ja laulis nõnda kenaste, et need, kes seal olid, teda

wäga imeks panid, kelle kõrwad iial seesugust ep
olnud kuulnud. Kuninga tütar Lukina, kes enne
see kõige targem pidi olema, kiitis ka ja ütles:
„Sina oled see kõige targem taewa all.“ Seda
üteldes pööris ta ennast isa poole ja palus, et
isa pidi lastma Apoloniust teda õpetada. Ja
kui ta luba oli saanud, ütles siis Apoloniuse
wastu: „Sina saad minu käest kümme sada kuld
tukatid, neli sada naela hõbedat, head riided, 20
sulast ja 10 ümardajat.“

See peale tõusid kõik laua juurest üles ja iga-
üks läks oma teed. Ka Apoloniuse tõusis üles
ja ütles: „Armuline kuningas! ei iial jõua ma
seda head sulle jälle tasuda, mis sa minu õnne-
tumale teed.“ Oma kingitud sulaste ja ümar-
dajatele ütles Apoloniuse: „Wõtke kõik minu wara
kokku, ja lähme ka õomaja otsima.“ Aga Lukina
kartis, et Apoloniuse pidi koguni äraminema, see-
pärast palus oma isat, et teda seal pidi pidama.
Ja warsti käskis kuningas üht tuba walmistada,
kus Apoloniuse õõseks wõis jääda.

Kuninga tütar, kes õõ läbi armastuse pärast
Apoloniuse wastu, ei saanud magada, tuli juba
homiku wara kuningas kambri. „Mis sull on“,
küsis kuningas, „et sa nõnda wara minu juure
tuled?“ Tütar wastas: „Armas isa! ma ei wõi
enne rahu saada, kui sa seda Apoloniust mulle
pole õpetajaks lubanud, see on, et ta mind laul-
ma ja mängima õpetaks.“ Kuningal oli hea meel,
et tütrele nägi himu olewad, targemaks saada,

ja käskis seepärast Apoloniust kohe tulla. Kui ta oli tulnud, siis ütles kuningas: „Apolonius! minu tütar palub sind, et temale võtaksid laulmise ja mängimise poolest juhatajaks olla; õpeta teda oma paremat tundmist ja teadmist mõõda, seda tahan sulle kõige tänuga tasuda.“ Apolonius lubas südamest, kõik teha, mis iial jõud pidi andma. Ei läinud palju aega mõõda, kui ju kuninga tütar kõik väga hästi mõistis, mis neil päivil suurt sugu rahwal tarwis teada oli.

Aga mitte kaua pärast seda, jäi see kuninga tütar haigeks ja jäi päew päewalt ikka waesemaks. Kuningas laskis küll kõik arstid kokkufutsuda; aga ükski nende seast ei saanud sest haiguselt aru. Kuningas oli oma tütre pärast suures mures, läks tema juure ja ütles: „Armas laps! ütle mulle ometi, mis haigus sull on, et arstidki sest aru ei saa; suur häda ja kurvastus waevaksid mind otsata, kui sa sureksid! Ütle ometi, kuidas sina selle haiguse oled saanud?“ „Minu armuline isa“, kostis Lukina, „ma ei wõi sulle seda mitte öelda; aga lase mind esmalt järele mõtelda, küll siis ehk tõine kord sulle räägin.“

Sellisamal päewal tulid kolm kuninga poega Lukinat kosima. Nemad läksid kuninga juure ja ütlesid: „Suur kuningas! sa oled ju ammu oma tütre meile abikaasaks lubanud ja nüüd tulime kuulama, kes meist kolmest teda peab saama?“ Kuningas vastas see peale ja ütles: „Seda aru ei wõi ma teile täna weel mitte anda, sest et mu

tütar haige on. Aga ometi, et teie võiksite näha ja mõista, et mu sees kavalust ei ole, siis kirjutage igaüks oma nime, rikkuse ja riigi suuruse aru naha peale (sest paberid sell ajal veel ei olnud), ja need kirjad saadame ta kätte; keda tema siis teitest valitseb, sellega peate rahul olema." Raamatud tehti valmis, ja Apoloniüs wiis neid Lukina kätte. Siseseastudes ütles Apoloniüs: „Ära pane pahaks, sinu isa saadab sulle kolm kirja läbi lugeda.“

Lukina wöttis need raamatud ja kui neid sai lugenud, wiskas ta neid ära ja ütles: „Apoloniüs, eks sull sest kahju ei ole, kui mina ühe teise naeseks peaksin saama?“ „Ei“, kostis Apoloniüs, „kõik, mis sinu heaks ja kasuks tuleb, on mulle suureks rõõmuks; sest et sa mind hädalist oled aitnud.“ „Oh Apoloniüs! kui sa mind armastaksid, küll su süda ja suu siis teisiti räägiks.“

See peale kirjutas oma isale raamatu, ja saatis seda ta kätte. Raamatu sees oli lugeda: „Armuline kuningas ja isa! et su isalik armastus mulle luba annab, et omale abikaasat woin walitseda, siis ei taha ma muud, kui seda, kes merehädas olnud.“ Isa luges ja ei teadnud mitte, kes neist kolmest merehädas olnud, ja see-pärast küsis ta neilt: „Kes teiest kolmest on merehädas olnud“: Üks neist kosilastest, Ardon nimi, kostis: „Mina olen!“ Aga teised ajasid seda waleks. Kenda ei saanud kuningas sest asjast selget aru, waid andis raamatu Apoloniuse kätte

ja ütles: „Katsu, kas sina sest raamatust paremine aru saad, mis mu tütar on kirjutanud.“ Apoloniuse luges ja punastas ära. Kui kuningas seda nägi mõistis ta kohe ära, mis see tähendas ja ütles seepärast nende kolme kofilase wastu: „Minge kodu, kui see aeg tuleb, et minu tütar terveks saab, küll siis teile õige aru annan.“ Nenda läksid need kofilased ära.

Natufese aja pärast tuli kuningas oma tütre juure ja ütles tema wastu: „Mu armas laps, ütle mulle, keda sa omale meheks tahad?“ Tütar langes isa kaela ümber ja ütles: „Armuline ja auuline isa! et sa mu südame mõtlemist ja igatssemist teada tahad, siis ütlen sulle, et ma ei kedagit muud taha, kui seda merehädalist Apoloniust; ja kui ma teda ei saa, siis lähan enneaegu hauda. Kui isa teda nägi nõnda kibedaste nutwad, siis ütles tema: „Armas laps! ära ole kurw, sinu tahtmine sündku; sest armastus on mind isaks teinud ja kui üks armuline isa tahan ma ka sinu pulma päewa pühitseda. Sestsamast tunnist kadus selle kuninga tütre haigus, ja südame tänuga andis ta isale suud.

Tõisel päewal kutsus kuningas kõik riigi ülemad kofku, ja ütles: „Auulised sõbrad! minu tütar on omale seda Apoloniust abikaasaks walitenud, seepärast palun teid sellega rahul olla.“ Aga kuningas ja kõik tõised ei teadnud mitte, et Apoloniuse juba kuningas oli, waid arwasid teda ühe mu inimese olewat. Dmeti olid kõik

temaga rahul. Kuningas seadis ühe pulma päewa ja kutsus kõik rahwa ülemad pulma ja peeti neid pulmi mitu päewa. Pärast pulmade nimetati Apoloniust kuningriigi pärijaks. Ta kõik olid väga rõõmsad.

Mõne aja pärast, kui ju Rufina kätima peal oli, juhtus, et nemad kõik mere ääre kõndima läksid ja sadamas ühe uhke wõõra maa laewa nägid, mis Apoloniuse nii kohe tundis omalt maalt olevat. „Kust ja tuled?“ küsis Apoloniuse selle laewa kapteni käest. „Diiruse linnast“, kostis kapten. „See on minu isamaa“, ütles Apoloniuse. Siis ütles kapten: „Oled sina siis üks Diirusemaa mees? Ehk tunned meie kuningast Apoloniust, kes ju ammu aja eest on ära kadunud?“ „Mina tunnen teda kui isienast“, kostis Apoloniuse. Kapten ütles: „Siis palun sind südamest, et kui teda jälle juhtud nägema, temale teada anda, et taewa wälk tema waenlast, seda kuningast Antooniust oma tütreaga ühtlase on tapnud ja et nüüd selle riigi rahwas ja ülemad, teda, meie kuningast Apoloniust, ka oma kuningaks tahtwad saada, seepärast on nemad laewad iga maale ja kuningriiki saatnud teda otsima. Apoloniuse äi, see wana kuningas Andreas ütles: „See on küll ime, kus tema ometi peaks warjul olema, see, kes kõige maailma walitsejaks peab saama; sest ta ei teadnudki, et see ta oma wäimees pidi olema.“

Kõik Apoloniuse süda sai rõõmsaks ja ta üt-

les: „Mu armas kuningas ja isa! Kui ma selle suure waesuse ja kurvastuse sees olin, ei annud ma sulle oma nime ega seisust teada; et aga nüüd minu endine õnn jälle hakkab koitma, siis olgu sulle teada, et mina seesama Apolonius olen. Waata, mina ja kõik mu kuningriigid olgu sinu käsu ja walitsuse all — tee kõigega kui tunned. Sina auustasid mind ja tegid mind siis suureks, kui mull midagi ei olnud.

Siiis sai kuningas Andreas väga rõõmsaks, ja andis seda nõuu, et Apolonius pidi isi omad riigid walitsema ja seda uut Antoonia riiki minema vastu wõtma.

Lufinal oli küll raske, selle pitka mere tee peale minna, aga weel raskem omast mehest mahajäada. Seepärast ütles ta oma abikaasale: „Sa tead, et ma pea maha saan, aga lahkuda ei tahaks ma sinust mitte; kui see su meelest armas on, siis tulen sinuga, kas ka maailma otsfani.“

Ta warsti laskis kuningas Andreas laewad walmis panna, kulda, hõbedat ja kõik kuningliku warandust laewa kanda, mis noore rahwale kaasa anti. Et nüüd noore kuninga abikaasa igapäew oma mahasaamist ootis, seepärast wõtsid nemad ka ämma, amme ja kõik muud, mis niisugused asjad tarwitawad, kaasa ja ka Lufina oma wana amme.

See peale jätsid nemad oma wana isa Sumalaga ja purjetasid ära. Mõne päewa pärast sai

see kuninga abikaasa maha ja tõi ühe ilusa tütre ilmale — aga nii suure waewaga, et ta surri. Kui Apolonius seda nägi, et ta abikaasa hinge oli heitnud, kiskus ta südame haleduse pärast oma riided lõhki ja juuksed peast. Pärast langes ta furnu ümber ja nuttis väga haledaste oma südame walu pärast, mis ta tundis. Aga ei mitte kaua pärast seda astus laewa kapten tema juure, ja ütles: „Armuline kuningas! meri ei salli seda, et surnut laewa peal peetakse, see pärast on tarwis, et teda mereesse heidame — muidu saame kõik hukka.“ Aga Apolonius ütles: „Oh sina nurjatu ja halastamata südamega mees! kas ma oma armsa naese surnud ihu pean mere põhja wiskama, kes mind hädalist on aitanud?“ Kapten kostis: „Kuningas, muidu saame meie kõik surma.“

Kui nüüd kuningas nägi, et kapten järele ei annud, siis kutsus ta laewa puuseppa enese juure ja ütles: „See minu abikaasale üks puusärk ja pigita seda seest nõnda, et wee piiskagi sisse ei saa, ja et põhja ei waju; waid et laened teda kuhugi poole mäele ajaksid, kus teda siis ehk kuningliku auuga mahamaetakse.“

See puusärk sai tehtud ja kuninga abikaasa sisse pandud; sai ka kulda ja hõbedat ja üks raamat juure pandud, kus peale kirjutatud oli: See, kes seda surnud leiab, see teadku et see ühe kuninga abikaasa surnukeha on, ja wõtku kõik seda kulda ja hõbe-

dat omale matku teda auufaste maha. Aga teeb see leidja teisiti, siis tulgu enneaegne surm selle peale, ja ärgu olgu kedagit, kes teda mahamatab. See peale lasti surnut puusärgiga mereesse.

See puusärf ojus mere peal kolmandama päevani, kuni laened teda Gwesuse randa ajasid ja suureks õnneks ühe arsti maja juure. Arst, kes parajaste oma koolilastega mere ääres kõndimas oli, nägi seda puusärki laenetest mäele aetawat, tõmbas warfi laste abiga seda kuiva peale, tegi puusärgi kaane lahti ja nägi seda ilusat naesterahwast kuninglikus ehtes seal sees olewad; ka nägi arst selle kirjutud kirja, kulla ja hõbeda, mis surnu juure oli pantud. Kui seda kirja said lugenud, ütles arst: „Kandke teda niikohe minu majasse ja kõik peab nõnda tehtud ja täidetud saama, kuidas see kiri kuulutab. Sest iial ep ole mu süda nõnda liigutud olnud, kui sellefinatse surnu juures.“

Kui see surnu arsti majasse oli wiidud, ütles arst ühe oma kõige targema koolilapse wastu: „Wõta nüüd kalli haisuga õli ja wõia selle surnu ihu seega hästi, et ta siis seda magusama haisuga ärapõleks.“ Seal maal oli see wiis, et kõik surnukehad, ilma lugu pidamata, said ärapõletud.

Ja see noormees wõttis kalli haisuga õli, kui surnut enne oli riidest lahtiwõtnud ja hakkas teda teruma. Kui ta südame kohta sai, tundis ta, et süda weel soe oli. Nooremehel oli nüüd

suurem hool, teda õeruda; kastis uuled rohuga ja tundis peagi, et seal veel surm ja elu teineteisega mõitlemas olid. Warsi tehti niisugusid rohtusid soojaks, misga furnukehad soojendada ja seisnud werd soonte sees liikuma ajada. Mitte kaua pärast seda, hakkas ka süda tufsuma. Kui noormees seda tundis, hüüdis ta suure häälega: „Peremees! peremees! tule waata! see naene elab, keda sa furnuks pidasid; kanname teda sooja woodi. Kui woodisse sai pandud ja woodis nõnda tükk aega õerunud, siis hakkas weri soonte sees liikuma ja furnu lõi filmad lahti. Kui oli silmitelenud ja näinud, et üks noormees tema nina all ikka veel õerus, neelas tuult ja ütles: „Mine minust ära noormees, kes sa ka oled, ja ära puutu minusse; sest sulle olgu teada, et ma üks kuninga tütar ja ühe kuninga abikaasa olen. Aga ometi sellel abi eest, mis sa mulle oled teinud, pead sa rohkem tasumist saama.“

Kui noormees teda kuulis selgeste rääkiwad, jooksis ta kohe ja kutsus arsti. Kui arst tuli ja nägi seda töö olewat, sai ta südamest rõõmsaks ja toutas nooremehel head tasumist anda. Selle haigele ütles ta, et ta tema juures ilma mureta pidi mõima elada. Aga see kuninga abikaasa ütles nuttes: „Mina ei taha muud, kui et sa minu eest muretsed, et ükski mehe sugu minusse ei saa puutuda!“ „See on hea“, ütles arst, „et sull niisugused wagad mõted on. Siin on üks klooster, isäranis naesterahwa tarbeks ja seal

lähedal Diana tempel, kus need floosri-naeste-rahwad Jumalat palumas käiwad — ja sinna tahan ka sind saata, kus ja kõige kahju eest hoi- tud saad." Ja kui ta täieste terweks oli saa- nud, saatis teda arst selle waga koguduse hulka, kus ta ka peagi oma waga elu poolest teiste ette jõudis, teiste ülemaks sai ja Greekamaa sees kõige suurema auu sees oli.

Selle aja sees oli Apolonius suures südame leinamises ja kurwastuses Tarsuse linna jõudnud, kelle rahwast ta suurel nälja ajal oli toitnud. Kui ta laewa pealt aratuli, siis läks kohe oma wana sõbra Drangolio juure ja kaebas temale oma südame walu ja kurwastust, et ta noor abikaasa mere peal lapsewoodi surnud, see laps aga ometi Jumala armu läbi elusse jäänud. Aga et see laps weel wäga nõdruke oli, ja selle pitka mere teekonna peale ei wõinud ligi wõetud saada, palus Apolonius Drangoliut ja tema naest Tiinat, et need tema tütar oma tütreaga ühtlase pidid üleskaswatama, ja ei ühelegi sest sõna lausma, et see tema tütar pidi olema ja toutas neile nende waewa auusaste tasuda. Need head inimesed lubasid ka kõik teha, mis niisuguse lapse kaswatamise juures pidi tarwis olema.

Apolonius oli üliwäga rõõmus, et ta oma last heade inimeste juure oli saanud ja andis neile palju kulda ja hõbedat. Lapsela jättis ta oma kadunud abikaasa riided ja wara ja ka selle ligi wõetud amme. Sealt läks jälle laewaga

Tiiruse linna, oma kuningriiki, kus teda suure auuga vastu võeti. Aga ta ei jäänud kauaks sinna, vaid läks Antonia riiki vastu võtma — seda riiki, kus tema kiusaja walgust oli mahalöödud. — Tema walitses kõik omad riigid ja alamad suure armastusega ja sai ka neist jälle armastud, mis üle maailma kuulus oli.

Uppoloniuse tütar — kellele nimi Darso oli pandud — kaswis Drangolio tütreaga ühtlase üles. Kui Darso wiie aastane oli, siis hakkas juba koolis käima ja õppis suure hoolega kõik seda, mis temale õppida anti ja jõudis peagi nende ette, kes ju ammu olid koolis käinud. Aga kui ta kaheteistkümnne aastaseks sai, jäi tema amme haigeks. Kui amme aga nägi, et ta sest haigussest enam ei võinud pöörduda, kutsus ta Darso enese juure ja ütles: „Armas laps! kuule nüüd mis ma sulle tahan rääkida, ja pane seda oma südame põhja. Kas sa ka tead, kes sinu wanemad on?“ Darso kostis: „Drangolio on mu isa ja Tiina mu ema.“ Amme õhkas ja ütles: „Si mu kallid laps, sinu wanemad on suurest soust, ja ei ole sina ka siin linnas sündinud. Need, kes sind kaswatawad, ei ole mitte sinu lihased wanemad. Aga et sa selgeste wõiksid teada, kuidas sa ennast pärast minu surma wõiksid hoida, siis kuule weel mu wiimsed sõnad: Sinu isa on Uppoloniuse, Tiiruse, Siidoni ja Antooniamaa kuningas; sinu ema on Leontopoli linnast, kuninga Andreasse tütar ja suri mere peal ära, kui ta

find ilmale tõi. Teda lasti puusärgiga meresse, ja pandi temale kulda ja hõbedat juure; aga see on teadmata, kus randa laened tema luud ajanud. Sind ennast andis sinu isa Drangolio juure kaswandikuks ja mind jäeti sinu hoidjaks. Nüüd olgu sulle teada, et kui sinu kasuwanemad sulle ülekohut teewad, siis mine linna turu peale kus sa ühe wäsest mälestuse kuju leiad, mis kodanikud sinu isa auuks on lasknud ülespanna; selle alla mine ja hüüa: mina olen selle tütar, selle auuks see siin seisab. Küll sulle siis abi saab, selle hea eest mis sinn isa selle linnale on teinud."

Kui amme kõik need sõnad sai rääkinud, suri ta ära. Darso laskis teda auufaste mahamatta. Kruua leinas ja nuttis ta oma amme taga, kes teda kui armas ema oli kaswatanud. Kui ta koolist kodu tuli, siis oli see ta igapäewane wiis, et enne amme haua peal nutmas käis, ennegu jõõma läks. Nõnda wältaas see mittu aega.

Ühel päewal läks Darso oma wõera ema ja tema tütreaga turu peale kõndima. Linna rahwas, kes neid kahte noort tütarlast Drangolio tütriks ja neid mõlemid õdedeks pidasid, imetellesid wäga, et Darso nii armsa ja ilusa näuga, tõine selle wastu uhke, musta, wingus ja wihase näuga oli. Kui Diina seda kuulis, et Darfut kiideti ja tema tütart laideti, tõusis tema sees see kuri nõuu ja mõte, Darfut ära tappa, ja tema riie- tega oma enese tütart uhkeste ehitada.

Kui ta kodu oli tulnud, läks ta oma mehe juure ja ütles: „Oh mu armas Trangolo! meie tütar laitwad kõik linna rahwas ja Tarsut kiidetakse ülewäga. Waata, kui meie tütar need uhked kuninglikud ehted kannaks, küll teda siis ka saaks kiidetud. Ka ei ole meie tema isast neljateistkümmel aastal ei midagit teadust saanud; kui ta weel elaks, küll ta siis ju ammu oma tütre oleks ärawiinud. Et nüüd tema amme ka on surnud, wõime ilma kartuseta Tarsut äratappa ja kõik tema auuehted oma tütrele anda.“ Trangolo sai selle häbemata kõne pärast wihaseks ja karistas selle eest oma naest kangeste.

Uga kurat oli ju täiesti Tiina südamesse asunud ja ta kutsus üht oma pärisulasist salaja ja ütles: „Kuule Teowiilus, sa oled kehwa mees, kui sa mu tahtmist teed, siis tahan sulle palju raha anda; tapa Tarsut ära.“ „Mis ta siis teinud“, küsis Teowiilus, „et ma teda pean tapma?“ „Tema kallid ehted saaksid siis minu tütrele, sest muidu on ta rahwa meelest wäga halv. Täida mu tahtmist ja kui mitte, siis peab sulle raskem asi tulema!“ „Kuida pean ma seda hirmust tööd tegema“, ütles Teowiilus, „ja waga werd ärawalama, kui asi awalikuks saab, siis saan isi surma.“ Uga Tiina kostis ja ütles: „Waata, see on kerge; kui ta koolist tuleb on temal see wiis, et ikka enne oma amme haua peal nutmas käib, ennegu sööma tuleb. Seepärast mine mere ääre ühe puu warju ja oota, niipea kui ta tuleb ja

põlveli langeb, siis karga tema karmu finni, ja pista nuga südamesse; siis seu kivi kaela ning wiiska meresse. Kui kõik sedawiisi truište oled teinud, siis lasen sind priiks ja teen sind pealegi rikkaks meheks."

Suure südame waluga läks see sulane sinna matmise paika ja ootis seda neitsikest. „Häda mulle“, mõtles ta isieneses, „kui ennast ilmasüüta were läbi pean lahti ostma!“ Sedamaid tuli ka see ilmasüüta tappa tall, langes põlveli oma amme haua peale ja palus Jumalat; aga ei teadnud mitte, et rõõwel teda seal waritses; Teowiilus astus ligi, hakas tema juuksist finni ja pidi teda kohe läbi pistma; aga tema hüüdis: „Teowiilus, Teowiilus! mis kurja olen ma teinud, et sa mind tappa tahad?“ „Sina ei ole midagi teinud, aga sinu isa, et ta sulle nii palju wara on jätnud.“ „Kui mina siis pean surema“, ütles Darso, „siis halasta sina weel minu peale ja anna mulle nii palju aega, et enne elust lahkumist saaksin Jumala poole õhkada! Sina tappad küll mu ihu, aga minu hinge pärib Jumal.“ See peale ütles Teowiilus: „Noh, lange siis põlveli ja palu Jumalat; sest seesama Jumal, keda sa palud, näeb ka, et mina ilmasüüta olen ja et ma seda tegu hirmu pärast pean tegema.“

Seni kui Darso weel palus ja õhkas, tulid mere-rõõwliid ehk kaaprid neid suurtsugu surnuid riisuma ja wõlwitud haudade seest kuld ja hõbe

plaatisid, mis puusärkide külge löödud, äravara-
rastama. Nii pea kui nemad nägid üht noort
naesterahvast põlveli maas ja üht meest palja
nuaga tema kõrval olevad, hüüdsid nemad: „Pea
finni! sa hirmus mõrtsukas, see were ohver on
meie jagu!“ Siis jooksis Deowiilus ühte kõrva-
lise paika ja seni wiisid need mere-röövlid Tar-
sut oma laewa peale. Kui Deowiilus seda nägi,
fai tema süda wäga rõõmsaks, et tapmine temast
mööda läks. Kui ta kodu tuli, ütles ta pere-
naesele: „Sinu tahtmine on täidetud ja see neit-
sikene laenete hooleks antud.“ Warji panid tü-
tar ja ema leina riided selga, ütlesid et Tarso
järku ärasurnud ja maetud.

Kui Trangolio aru sai, mis oli sündinud üt-
les ta oma südame hädas: „Andke mulle leina
riided ja mina tahan omas südames tema pärast
leinata, aga mitte nenda kui teie, kes wägise
nutate. Oh sina õnnetu inimese laps, kelle isa
mind ja meie linna on aitnud, sina said siin
hirmsa surma läbi otsa!“ Selle peale pööris ta
omad silmad ja käed üles taewa poole ja ütles:
„Sumal ja Isa! kes sa kõik läbi ja läbi äranäed,
sina tead ka, et mull kõigest sest süüd ei ole, mis
minu naene on teinud. Tema peale langegu sinu
wiha, ja kõikide inimeste ees olgu ta kui kiskja
metsaline!“ Aga see kawal naene ja ta tütar pa-
nid ennast leina riidesse ja nutsid mõlemad ka-
waluse nuttu ning ütlesid: „Veinage meiega, sest
Tarso, meie jilmatera on äkitselt surma läbi siit

ilmast lahkunud ja meid suure haleduse sisse jät-
nud." Kui linna rahvas kuulis, et Apoloniuse
tüttar nende linnas olnud ja senna surnud, siis
olid kõik kurvas meeles, — ja lastsid ühe wa-
fest walatud mälestuse kuju tema haua peale
panna, mis see kaval naene salaja oli lastnud
walmistada, et ta küll isigi ei teadnud, et Tarsõ
rööwlite kätte saanud ja alles elas, waid arwas
teda tapetud olewad, sest et see sulane temale
seda lugu teada ei annud.

Selle aja sees olid need mere-rööwlid Tarsuga
Mitilene linna jõudnud, kus üks suur kuningas
walitses, nimega Uttanagu. Seal wiisid nemad
teda teiste orjadega linna turule, et neid seal
awalikult äramüüa. Kui kuningas Uttanagu
Tarsut nägi, siis imetelles tema wäga, seda ilu-
fat nägu nähes ja pööris ju omad mõtted paha
nõuu pärast selle õnnetuma hinge poole. Aga
üks kurja südamega mees, kes seal linnas oma
kafu sell wiisil püüdis, et tütarlasti patu ja ef-
situse tee peale saata, jõudis kuninga ette ja os-
tis seda kuninga tüdart omale. See üleantetu
mees, keda kupleriks nimetakse, wiis seda õnne-
tumast tütarlast oma häbemata patumajasse, pani
teda ühe üksiku uhke kambri sisse ja ütles: „Siin
pead sa olema ja mulle raha teenima.“ „Oh
isand!“ hüüdis Tarsõ, „ropu elu ei taha ma elada,
ja kui ka peaksin surema.“ Aga kupler ütles:
„See on ju üks armas ja röömueltu, mis sull
siin wiga? Siit ei pääse sa enne kui mulle mitte

pole tuhande wõrra seda kätte saatnud, mis ma sinu eest olen wälja pannud."

Kui Darso seda kuulis, langes ta põlwele selle külma südamega mehe ette maha ja hüüdis suure häällega: „Halasta! oh halasta ühe waese mahajäetud tütarlapse peale, kes isast ja emast järelijäänud ja keda surmast surma saadetud, — ära anna mind mitte maailma teutuseks!“ See peale naeris kupler ja läks ära, aga äraminnes ütles ta: „Seda sa tead ju ometi, et ei rõõwli ega kupleri südant ühegi hale palwe ei liiguta.“

Warsti tuli ka kuningas sinna patumajale Darso juure. Kui Darso kuningast nägi, ütles nuttes: „Oh suur kuningas! halasta peale, ma palun sind kõige pühama Jumalameel! jätta oma kuri nõuu maha ja ära minusse. Sa oled üks kuningas, kes juumise poolest halastuse ja õigusega täidetud ja kes kõige alwematki hinge omas riigis ja õnnetuse eest hoiad ja kaitse, kuidas ei siis sind su süda hirmsaste waewada, kui kurja himu pärast mind õnnetumat tahakid katuse sisse saata? Oh kuningas, liigutagu mu haledad silma pisarad sinu südant; kuule lahke kõrwaga mu häda, mis ju ema ihust kuni tänapäewani mu ümber piirab. Mina olen kuninga tütar ja kuninglikust soust, niihästi isa kui ka ema poolt. Mere peal olen ma sündinud ja mu sündimine oli mu ema surm. Mu isa andis mind oma sõbra Trangolio juure kaswatada;

aga tema naene tahtis mind lasta tappa ja tapmise alt päästsid mind mere-röövlid, kes mind siia patumajasse äramüüsid. Kuningas, oh halasta! oh halasta minu peale! sest sinu kohus on ülemate ja alamate üle walwada ja mind, kui seda kõige õnnetumat inimest, iga rumala ja patu waewa elu eest hoida ja tõeste, kui sa seda teed, siis saab sinu helde süda ja suur nimi kiidetud, kuni maailma otsani." Selle haleda nutu ja palwe pärast sai kuningas süda wäga liigutud ja wee pisarad kastasid tema palgid, ja ta ütles Darso wastu: „Sinu õnnetus teeb mu süda karmu walu ja waewa ja paneb mind mõtlema, ehk ka minu tütrele niisugune wiletsus juhtuma." See peale andis kuningas teile 20 kuld penningit ja ütles: „Wõta seda kuld rääst südamest wastu, see on enam kui see, mis sa minu töö eest oleksid saanud. Räägi igaühele sellest nõnda, kuidas mulle rääkisid, küll Jumal sulle selle wõtab hoida ja sulle röömu jagada. Kuningas läks kuningas nuttes wälja.

Siis kuningas sai wälja läinud, tuli üks teine kui mõiraja lõukoer, pakkus raha ja tahtis teda otsegu äraeelda. Seda kõik kuulis kuningas, kes ukse taha oli seisma jäänud ja ütles isienehes: „Mida enam sa pakud, seda enam ta nutab." Selle raha wõtis Darso, mis see mees oli annud, langes tema ette põlweli maha ja palus armu ja halastust, ja rääkis kõik oma häda ja elu lugu üles, nõnda kui ta seda enne

Kuningale oli rääkinud. Kui noormees kõik tema häda oli kuulnud, ütles ta: „Dõuse üles ja ära nutta nii palju; sest meie kõik oleme inimesed ja võime kergel wiisil häda ja wiletsuse sisse sattuda.“ Ja kui ta need sõnad sai ütlenud, läks ka tema nuttes wälja. Kui kuningas teda nägi nuttes wälja tulewad, naeris ta ja ütles: „Sina oled noor ja tugew mees ning ei häbene ennast mitte, et sa ühe noore naesterahwa juure naerdes sisse lähad ja nuttes wälja tuled.“ Selle peale tõutasid teine teisele, ei ühelegi sest sõna lausta, kuidas nende käsi käinud ja jäid weel õue ukse juure kuulama, mis nendega pidi sündima, kes pärast neid sisse läksid. Aga nemad nägid neid kõik naerdes sisse minewad ja nuttes wälja tulewad.

Wiimaks, kui peremees nägi, et tema kuri nõuu ei aitnud, siis saatis oma sulast selle õnnetuma lapsukesse juure ja laskis küsida, mill wiisil tema läbi raha wõiks saada. Kui Darso seda sulast nägi enese tuppa astwad, ei lootnud ta head ja heitis seepärast tema jalge ette maha, ja ütles suure nuttuga: „Sull olgu hale meel ühe wangi wõetud kuninga tütre pärast.“ Aga sulane ütles: „Ära nuta, armas laps, kurja ei taha ma sulle teha; kupler saatis mind aga su käest küsima, kas sa ehk ühe teise wiisi peale temale wõiksid raha teenida?“ Siis sai Darso wäga rõõmsaks, kui ta seda kuulis ja ütles: „Mina mõistan kannelt mängida ja laulda; kui ma aga

kannelt peaksin saama, siis loodan seeläbi enam raha saavad, kui pattu elu läbi. Wii mind aga turu peale, küll rahwas sinna mind kuulma tõttab."

Siiš muretses peremees kannelt ja saatis teda turu peale. Ja kõik rahwas, kes teda seal nägid, tõttasid igalt poolt tema laulu ja kandle mängimist kuulma ja panid tema tarkust wäga imeks. Rikkad ja waesed jätsid kõik tööd maha ja püüdsid tema käest uusi laulusi õpida ja andsid temale õpetamise eest palju raha. Kõik seda raha sai see ülekohtune peremees, kes seda päewa õnnistas, mill ta Darsut oli ostnud.

Sell ajal kui Darsu turu peal mängides oma peremehele otsata raha teenis, purjetas Apoloniüs Darsuse linna; sest et nüüd ju peale 14 aastat mööda olid läinud, tahtis ta oma tütart enesega Antoonia linna wiia.

Kui Drangolio Apoloniuse tulemist kuulda sai, jooksis kohe oma naese juure ja ütles: „Sa ütlesid ikka, et Tiiruse kuningas Apoloniüs pidi surnud olema; aga waata, nüüd on tema tulnud oma tütart ärawiima. Mis peame nüüd ütleva?“ „Dh sina totter elajas“, kostis naene, „mis meie muud teeme, kui paneme leina riided selga ja lähme nuttes ta wastu.“ Kui Apoloniüs neid leina riidis ja märja silmadega nägi enese wastu tulewad, kohkus tema wäga ära ja ütles: „Mis tähendab teie leinamine? Kas see minuſe puudub? Tiina kostis: „Dh kuningas!

peaks üks teine ja ei mitte mina, sulle seda kuulutama, et sinu tütar Darsu ära on surnud." Kui Apolonius seda kuulis, ehmataš ta väga ära, nõnda et ta luud ja liikmed wärisesid, ega sõnagi suust ei saanud. Kui ta jälle oli toibunud, ütles wihase meelega: „Maene, sinu süü ja hooletuse läbi on minu tütar enneaegu hauda läinud. Ja kui siis minu tütar surnud on, nii kui sa ütled, kus siis on tema kuninglikud ehted ja kõik kuld ja rikkus, mis ma temaga ühtlase sinu kätte andsin?" Siina kostis: „Üks osa on weel alles, aga teine on ju ärafulunud; ja et sa mind tõeste usud, siis tule ja waata tema hauda. Apolonius ütles: „Seda hauda tahan ma waadata." Ja kui ta seda hauda waatis, ja neid pealkirju luges, mis haua mälestuse kaju peale olid kirjutud, wandus ta omad silmad ära, ja ütles: „Oh teie haleduse tundmata ja tuimad silmad, miks teie ei nutta mu tütre haua juures?"

See peale läks ta ära oma laewa ja ütles: „Heitke mind meresse!" ja nõnda tahtis ta ennaš isi siisse wisata. Aga tema sulased hoidsid teda wastu, ja wiisid alla laewa ruumi ja walwasid teda. Siis sai ta tulist haleduse wiha täis ja wandus kõige pühama Jumala nimel, et ta mitte enne oma habet ei taha ajada, ega päewa walgust näha, ennegu Jumal tema tüdart imelikul wiisil ei ole ülesäratanud. Seepärast läks ta alla kõige sügawamasse laewa põhja ja andis käsku, et ei ükski inimene tema juure ei

pidand minema ja kes üle käsu pidi tegema, pidi surma saama; aga laewa kapteinil ükski oli luba tema juure minna, kui temal tarwis pidi olema nõu küsida. Mu teine inimene oli ta meelest hirmus.

Need laewad purjetasid hea tuulega ikka Antoonia poole. Aga kui ju neli peäwa olid edasi läinud, tõusis kange tuul ja ajas neid kõrwale — ja neid aeti tnulest mõnda kuud ja nädalat mere peal edasi ja tagasi, ilma et oleksid teadnud, kuhu pidid saama. Wiimaks said ühte sadamasse, kus oma laewu kohendasid ja uut moona sisse wõtsid. Sealt hakasid nemad jälle kodu poole purjetama; aga tuled kandsid neid hoopis kõrwale ja tegid neile palju tüli. Kui nemad kolmat puhku wälja läksid, ajas neid tuul weel enam kõrwale ja puhus nii kangeste, et igal silmapilgul põhja minemist oli karta. Aga Apollonius ei kartnud, waid oli wait laewa parandal maas, ega kostnudki wastu, kui teised hädas temalt nõuu küsisid. Kapten ja laewamehed palusid Jumalat, et ta neid wõtaks elusse hoida. Wiimaks andis ka tuul järele ja nemad said Mitilene linna alla, kus üks häädadam oli.

Ta kui nemad sinna olid saanud, nägid seal rahwast üht röömu püha pühitsewad. (Seal maal pühitseti iga kord kurja ilma järele niisugust püha.) Laewamehed, kes mere peal mitmes hädas olnud ja seda röömu rahwa seas nägid ja kuulsid, läksid ka nende hulka ja olid wäga

röömsad. Kapten läks alla kuninga juure; aga tema kisendas ju eemalt vastu: „Mis röömuksifa see on, mis mu kõrwadele walu teeb?“ Kapten wastas: „Armuline kuningas! selle linna rahwal on täna röömu ja tänu püha, sest et kivi ilm mööda läinud.“ Kuningas õhkas ja ütles: „Sgamehel olgu rööm, aga mind jätke rahule. Võta 20 kuld peningat ja jaga meie meestele, et nemad ka röömu tunneksid pärast suurt mere häda ja ahastust — aga kes mind röömule tuleb kutsuma, selle sääreluu peab puruks löödma.“ — Ja kapten wöttis raha ja andis iga ühele. Nemad läksid kõik röömu ja lusti pidama; aga kuningas jäi üksi laewa peale.

Pärast seda tuli Mitilene kuningas Uttanago oma suure ülematega sadamasse neid wõeramaa laewu waatama, mis palju suuremad ja ilusamad olid, kui tema laewad, ja ütles: „Waatke sõbrad, niisugusid laewu pole meie silmad weel mitte näinud.“ Kui wõerad laewamehed kuulsid, et nende laewu kiideti, ütlesid nemad: „Oh kuningas! tule ja waata nende ilu weel seest!“ Kuningas astus laewa peale, waatis ja imetelles, pidas seal wõeraspidu, ja kinkis nende laewameestele ka 20 kuld penningat ja küsis: „Kes on nende laewade peremees?“ Kapten wastas: „Need on ühe rikka ja suure kuninga laewad, kes isi siin all laewa ruumis maas hingab — sest ta on päewawalgust ärawandunud. Kuningas Uttanago ütles ühe laewamehe vastu: „Mine

alla ja too oma kuningast üles, siis tahan sulle kaks kuldtüki anda." Laewamees ütles: „Kahes kuldtüki eest ei saa ma oma sääreluud jälle kätte; sest meie kuningas on teada annud, et selle sääreлуу peab puruks löödama, kes teda rõõmule lähab kutsuma." Kuningas Uttanagu ütles: „Seda säädust ei ole ta mulle teinud; mina tahan alla tema juure minna ja teda trööstida.“

Nõnda läks ta alla ja nägi Apoloniusst suure habemega paranda peal maas olevat, astus ligi ja ütles: „Tere, kuningas Apolonius!“ Apolonius arvas üht oma sulastest olevat ja tõstis wi-haga pead üles; aga kui ta üht mõerast kuninglikus ehtes enese ees nägi seiswad, lahkus tema wiha jälle ära, ta jäi hoopis wait. Aga Uttanago ütles: „Isand, ära pane imeks, et mina üks mõeras sinu juure tulen; mina olen selle linna kuningas, ja tulin neid mõeramaa laewu vaatama ja waata kui sinust kuulsin, siis tahtsin sind ka näha. Sinu wiletsust on su mehed mulle teada annud ja see kurwastab mu südant. Kui sind tohiksin paluda, tule oma sügawusest wälja, sest Sumal on see, kes kõik kurwastust teab heaks kånada.“

Apolonius tõstis pead ja ütles: „Kuningas, mine rahuga kodu ja tänu olgu sulle su hea südame eest; minu kurwastus on suurem, kui et seda jõuaksin üles rääkida. Rõigest rõõmust ja ilma lustist tahan ma eemal olla ja nii kaua

siia laewa paranda peale jääda, kuni ahastus ja surm mind hingetumaks teevad. Lase mind siin mu walu tunda!”

Kui kuningas Uttanago nägi, et ükski nõuu ei aitnud, teda rahuliseks teha, tuli ta tagasi ja ütles, et oma kõige paremat tundmist ja teadmist mööda teda katsunud alt ülestuua, ja et kõik asjata olnud. Ükste tuli tema meele ja kutsus kohe üht oma sulasist ja ütles: „Mine selle kupleri juure ja palu teda, et ta mulle seda noort neitsikest Darsut oma kandlega siia saadaks, see ehk võiks oma laulu ja kandle mängiga selle õnnetuma kuninga südant rõõmuistada ja teda nõnda enneaegse surma eest hoida.

Kui Darsu sai tulnud, ütles kuningas Uttanago tema wastu: „Darsina, ma palun sind, katse nii kui iial mõistad ja võid, seda wõera-
maa kuningast trööstida, rõõmsaks teha ja wiimaks alt ülestuua. Kui sa kõik hästi toimetad, siis tahan sind kupleri käest lahti osta ja sulle weel suurt kingitust anda.

Siis läks Darsu alla selle leinaja juure ja ütles magusa häälega: „Kes sa ka iial oled ja mis sugune wiletsus sind ka oleks maharõhunud, siis mõtle, sind teretab üks puhas ja laitmata tütarlaps, kes ema ihust kuni tänapäewani südame kurwastuse ja häda sees olnud ja ka kõige suuremas kitsikuses ennast puhtaks jõudnud hoida.“
See peale wõttis Darsu kannelt, laulis ja män-

gis nõnda armsaste, et Apolonius istma tõusis
ja seda hea meelega kuulas. Tarso laulis:

Küll patu majas pean ma
Nüüd ööd ja päewad olema;
Ma palwe läbi seda nään,
Et ifka puhtaks neitsiks jään.
Küll Jumal hoib kurja eest,
Ja kisub wälja patu seest
Ka keskelt põrgu hauast.

Kes mulle ema armu tõi,
See mõrtsukaks nüüd jälle sai;
Mind päästis rööwel rööwli käest,
Mu häda kaswis kõigest wäest;
Patt oma kurja hinuga
Mind tahab hirmsast efsita.
Weel enam tahan öelda:

See meri on mu isamaa,
Kus mina wõtsin sündida,
Ei oma isa pole ka
Siin ual saanud näha ma;
Oh Jumal anna seda,
Et saaksin näha teda
Su kalli taewa all!

Nüüd ahastuse koorma all
Ma kaeban oma Jumalal:
Oh Issa! kes ja isi näed,
Mind puutmast hoia nende käest;
Kui mõni kuri sulane
Mind tahab saata hädasse,
Siis päästab mind mo palwe.

Sell wiisil püüdis ta oma ilusa hääle ja lau-
luga selle kurwaastud kuninga südant röömus-
tada; aga Apolonius efsitas teda, õhkas ja üt-

les: „Sind on Sumala arm isi õpetanud, ja sinu südant oma rohke anniga täitnud. Kui mina oma kuningriiki tagasi saan, siis tahan su peale mõtelda ja sind sealt pattu majast lahti lunastada. Nüüd mine ja lasse mind üksi, võta siin see raha oma waewa eest.“ Ja Apolonius tahis raha anda, aga Darso ütles: „Ma ei ole mitte tulnud su käest andid saama, vaid sind rõõmustama ja siit pimedast laewa põhjast üles walgele wiima; sest see ei ole sinule auuks, ega mehe südame kord, et walu sisse jääd.

Kuningas nägi küll, et ta seda noort naesterahwast ei wõinud ära kohutada, waid mõtles isieneses: mina tahan temale mõistatuse ülesanda ja ka jälle tema mõistatuse ülesmõista, et ta siis seda ennemine minust äralähaks ja mind mu kurwastuse sisse jättaks. Ta tõusis istma ja käskis ka Darfut istuda ja ütles: „Et küll mu südame walu ja häda mind otsata waewab, siiski tahan sulle näidata, et kõik su mõistatused wõin ülesmõista; aga pärast jätta mind rahule mu igawuse sisse.“ „Koh, kuule siis“, ütles Darso, „mis ma sulle ütlen:

Ma tunnen üht maja, mis hästi tehtud,
 Ja hääl ja rammu kaugelt nähtud,
 Ka sina kuulnud seda;
 Küll palju wõeraid mäng'wad sääl,
 Ei siiski kuulnud nende hääl.
 Küll maadest maasse liigub ta,
 Ja tema wõerad temaga;
 Mis on see maja nimi?

Seda kuuldes ütles Apoloniüs: „Tead sa, see maja mis hästi tehtud, see on meri; hää ja rammu, mis kaugelt nähtud, on laenede kohise- mine. Need wõerad on kalad, kelle häält weel ei ole kuulnud ja kes algmisest laenetega ühest maa rannast tõise liiguvad. — Sinu tarkus on suur mu armas laps; aga ma palun sind, et mind nüüd üksi jättad.“ Aga Darso andis te- male weel ühe mõistatuse üles ja ütles:

Üks wõsa tõusis mulla pinnast;
 Mis nähti mitmest maast ja linnast;
 Kui kaswada tal aega anti,
 Siis maja sisse püsti pandi,
 Ja nõnda sai ta näha siis
 Kuis wõera maade rahwa wiis;
 Ei ole jälgi tunda tal,
 Et tema käinud wõeral maal.

Siis ütles Apoloniüs: „Kui mu kurwastus mind ei keelaks, küll siis tahaksin sulle mõistusi teada anda, mis tõeste sinul weel teadmata on. See wõsa on laewa mastipuu, mis laewa sisse püsti pandud ja kelle abiga kõigile maile min- naks ja nende eluwiit nähaks; ka ei ole laewal iial jälgi järele jäämas.“

Kui Darso nägi, et ta mõistatused, laylud ja kandle loomine Apoloniuse meelest armsad olid, armas ta teda pimedast walge ette wõiwad tuua, istus ta sülesse, andis ta käele suud ja ütles: „Kuule nüüd ometi ühe õnnetuma tütarlapse pal- wet ja unusta oma kurwastust, sest Jumal wõib sulle su abikaasa ja tütre jälle anda; seepärast

halasta isienese ja halasta ka minu õnnetuma peale! sest kui sa oma kurvastust enesest ärastad ja wälja tuled siis ostad mind kuningas Uttanago kupleri käest lahti."

Ja kui ta need sõnad sai rääkinud, hakas siis tugewaste Apoloniuse ümber kinni ja tahtis teda wägise ärawiia. Aga Apoloniuse sai wihaseks, ja lükkas teda waljuste enesest ära, nõnda, et Tarsu mahakukkus ja wiga sai; tema ots oli werine ja ta piherdas ennast oma were sees maas, kui ussike, aga isi nuttis haledaste ja ütles: „Oh Jumal! oh Jumal! sa kõige loomade Looja ja ülespidaja, kui raskeste lased sa mind waeast last kiusada! ema ihust sündides kuni tänapäewani saadad sa ahastust ja kurvastust minu peale, kuidas olen ma sinu püha meelt nõnda pahandanud? Dormise mere peal lasksid sa mind sündida ja see filmapilk, mis mulle elu andis, oli mu ema surm. Üks kitsas puusärk pandi kuningliku ehtede ja waraga tema ümber ja nõnda sai ta laenede sisse maetud. Minu isa andis mind oma — aga kawala — sõbrade juure kaswatada; aga need jumalakartmatad püüdsid mu hinge. Üks halw pärisori tahtis mind tappa; siis päästsid mind mere-rööwolid sest hirmsast surmast ja müüsid mind siia häbemata patumajasse. Sūdame walu kaebamise ja palwe läbi olen ma omad kiusajad ärawõitnud ja ennast puhta elu sees hoidnud. Werise sūdamega pean nüüd rahwast uulitsate peal röömsaks tegema ja ühe hä-

bemata kuplerile sell kombel rikkust saatma. Siin seda kurvastud kuningast pidin röömsaks tege-
ma ja selle läbi omast hädast pääsema; aga häda
ja walu on nüüd mulle palgaks saanud. Oh
minu isa Apolonius! kuidas oled sa mind oma
last äraunustanud? Oh! mikspärast pidin ma
nii palju kannatama ja miks pidin ma ilmale
sündima?"

Kui Apolonius kõik need tötunnistused kuu-
lis, et see tema tütar oli, kisendas ta röömu
pärast, kargas Darso kaela ümber kinni, andis
temale suud ja ütles: „Oh Sumal, ole igaweste
kiidetud ja tänatud, et sa mu südame õhkamisi
oled kuulnud! sinu wägi on otsata; sina näed
taewad ja maad ja ka kõige sügawamad mered
läbi ja läbi, sinu püha nimi olgu igaweste kii-
detud ja auustud! mis röömu annad sa mulle
weel mu wanal päiwil näha, et mu kadunud last
weel näha saan, keda arwasin surnud olevad!“
Röömu pärast jooksis üks wee hallikas teise jä-
rele tema filmist maha ja neelasid ta sõnad ära.
Ka Darso nuttis röömu pisaraid oma isa kae-
las. Apolonius ütles: „Nüüd ei taha ma enam
surra, sest et mu filmad sind on näinud. Sinu
pärast, mu tütar, jätsin ma omad kuningriigid,
auu ja kõik wara maha, et aga sind pidin näha
saama ja waata, seda kõik on Sumal teinud.“
Ja ta hüüdis suure häälega: „Teenrid ja sulas-
sed! tulge ja waadake minu ära kadunud tütar!
see on seesama neitsikene, keda teie saatsite mind

trööstima." Siis jooksid kõik teenrid ja ka kuningas Uttanago alla tema juure, ja leidsid neid weel tõine tõise ümber olemast. Seal ei olnud mitte ühteainustki, kes rõõmu pärast ei nutnud. Nüüd heitis Apolonius omad leina riided enese ümbert ära ja pani jälle kuninglikud ehted enese ümber. Aga Darso langes jälle oma isa rinna peale ja ütles: „Sumal, sa armastuse Isa! su nimele olgu igaweste kiitus, kes sa mulle seda päewa andsid näha, mill mu silmad mu isad pidid nägema; nüüd tahan ma ööd ja päewad tema ligi olla ja temaga elada ja surra. Peale seda rääkis ta isa ka teiste kõikide kuuldes oma elulugu üles.

Kuningas Uttanago, kelle südame armastus Darso wastu põles, langes Apoloniuse ette põlweli maha ja ütles: „Ma palun sind Sumala nimel, et sa oma tüdart kellegi tõisele naeseks ei anna, kui aga mulle. Ka olen mina sinu sarnane üks kuningas ja minu läbi on su tütar puhtaks jäänud, kui teda kurjaste kiusati ja minu saatmise läbi oled sina ka teda jälle kätte ja näha saanud ja tema ka sind; tõeste ei oleks teie minuta tõine tõist leidnud ega näha saanud. See pärast palun sind, et Darfut mulle naeseks annad.“ „Jah“, ütles Apolonius, „mina ei wõi teda sulle keelda, sest sa oled mulle ja mu tütrele palju hääd teinud. Aga kõigees malt palun sind selle häbemata kupleri ja minu wahel seletust teha; sest et see üleaneu mu tütre hale-

daid palwid ep ole kuulnud, kui ta teda alandlikult palus."

Kohe läks kuningas Uttanago linna, kutsus linna rahvast kokku ja ütles: „Urge laske kõik seda linna ühe nurjatuma mehe pärast hukka saada! sest waadake, Tiiruse Siidoni ja Antoonia kuningas on praegu sadamas ja on oma tütre selle nurjatuma kupleri juurest leidnud, kes seda noort kuningliku neitsikest wägise kurja himude elule on tahtnud sundida, et küll see lapsuke Jumala armu läe läbi tahtmise eest on saanud ära hoida. Nüüd tahab seesama suur kuningas Apoloniüs, et meie selle kupleri pääle kohut ja nuhtlust peame mõistma; aga kui meie seda ei taha teha, siis tõutab ta meie linna tule ja möögaga suutumaks ärahääwitada."

Ta sedamaid jooksid kõik linna kodanikud seda suurt kuningast Apoloniüst waatama ja hüüdsid suure häälega: „Oh suur kuningas! see peab sindima, mis sa tahad." Ka kupler sai kinniseatud ja Apoloniuse ette wiidud. Apoloniüs oli omas suures kuninglikus ehtes ja Tarsu tema käes kinni ja nõnda tuli ta rahwa ja linna ülemate juure ja ütles: „Teie näete minu tüdart Tarsut, kes täna oma isa leidnud. Teie linna nurjatu kupler püüdis teda auutumaks teha ja tema puhta ihu ärahääwitamise eest omale suurt wara koguda; ei maksnud tema ees minu tütre palwed, ei otsatumad raha saagid, et ta peale oleks halastanud. Teie peate mu tütrele õigust mõist-

ma!" Kõik hüüdsid ühest suust: „Suur kuningas! see kupler peab elawalt ärapõletud saama ja ta otsata wara sinu tütrele jääma.“ — Aga Tarsõ kutsus seda sulast, keda see kupler tema juure saatnud, temalt küsima, mill wiisil ta tema läbi pidi wõima raha saada, ja ütles selle wastu: „Et sa mind ropu elu eest aitsid hoida, selle eest pead sa päris põlwest lahti olema ja saad weel pealegi 200 kuld penningid. Kõik need noored tütarlapsed“, ütles Tarsõ weel, „keda kupler wägise enese juures pidanud, peawad lahti olema ja ma tahan neile ka weel hääd kingitust anda.“ — Apolonius ütles rahwa wastu: „Mu armas linna rahwas, kõige selle hää eest tänan teid, mis teie mulle ja mu tütrele olete teinud; see-pärast palun teid seda kingitust kui üht tänuliku südame tunnistust wastu wõtta, mis teile tahan anda.“ Ja ta andis neile 50 naela kulda, mis alamate ja ülemate keskel ärajagati.

Mõned päewad pärast seda sai Tarsõ kuninga Uttanago abikaasaks.

Peale pulmade laskis Apolonius omad laewad walmis panna ja purjetas oma tütre ja wäimehega Tarsuse linna poole, Drangolio ja ta naese Diinale kätte maksma seda kurwastust ja häda, mis nende läbi tema peale tulnud. Aga ühel õõsel näitas ennast temale Jumala ingel unes, ja kaskis teda enne oma tütre eest, keda ta jälle oli leidnud, Jumalale tänu anda. Ja seda tänu pidi ta Gwesuse linnas, Diaana templis Kreeka-

maal, oma tütre ja wäimehega Sumalale andma ja ka seal templis kõik oma häda ja wiletust suure häälega üles rääkima. Pärast pidi ta wõima Darsuse linna minna seda paha tööd nuhtlema, mis temale oli tehtud.

Ja kohe hakas ta Ewesuse linna poole purjetama. Ja kui sinna said, läksid kohe Diaana templisse. Apolooniuse abikaasa Lukina oli alles seal, oma wogat elu elamas. Ja kui ta kuulis, et wõõramaa kuningad olid tulnud, pani ta kõige kallimad riided selga ja ehitas oma pea kuningliku ehtega ja läks templi. Ta oli weel niisama ilus, kui kahesateistkümnne aasta eest oli olnud. — Kui Apoloniuse teda seal templis nägi, mõtles ta ennast ingli nägewad; sest teine ei tunnud teist. Pärast langes Apoloniuse oma tütre ja wäimehega tema ette põlweli maha, toutas templile suured ja kallid asjad kinkida ja hakkas suure häälega oma elulugu ülesrääkima: „Mina Apoloniuse, sündimise poolest Siidoni ja Tiiruse kuningas, sain omal noorel eal hästi õpetatud ja kui meheks sain, lootsin oma Darsuse peale, et pidin kõik aramõistma ja tundma. Selle peale toetades läksin kuninga Antoonia tüdarta kosima ja kostsin ka kõige küsimiste peale, mis mulle ette pandi. Aga see kawal kuningas ei pidanud oma sõna, waid püüdis mind aratappa, kelle eest siis pidin põgenema. Ürapõgenedes sai mere peal kõik mu wara, laewad ja rahwas laenedest maetud, ja sain aga waewalt

weel ise hingega ärapääseda. Leontopoli kuningas Andreas wöttis mind suure armu ja halastusega wastu ja andis mulle oma tütre Lukina naeseks. Aga kui pitkne kuningast Antooniust oli surnuks löönud, töstis see linn mind ka omaks kuningaks ja ma läksin seda wastu wõtma. Mere peal, sinna minnes, suri mu kallis abikaasa lapsewoodi, seda ma puusärki pannin ja laenete hooleks andsin; seda tütart mis ta mulle sünnitas, andsin ühe oma sõbra juure kaswatada, Darsuse linna ja andsin temale palju wara, tema kaswatamise tarbeks ja läksin isi Antoonia linna. Neljateistkümnne aasta pärast läksin Darsuse linna oma tütart ära tooma; aga seal anti mulle teada, et ta ju pidi surnud olema. Suure südame walu ja kurwastuse pärast toutasin ühe wande pidada, kuni Jumal mu tütart imelikul wiisil jälle pidi äratama. Seda imetööd on ka Jumal nüüd teinud ja mulle mu tütre jälle annud. Nüüd tulin kõige selle suure helduse eest, mis armuline Jumal mu wastu ülesnäitnud, temale tänuohwrit tooma."

Nii kaua kui Apolonius nenda rääkis, oli Lukina suure pakitusega oma südame rõõmu warjul hoidnud. Aga kui Apolonius lõpes rääkimast, astus Lukina altari pealt maha, hakkas Apoloniusse kaela ja pidi temale suud andma. Aga Apolonius kohkus wäga ära, nõnda, et ta sõnagi suust ei saanud; sest et ta teda kõige selle aja inglisk oli pidanud ja ep olnud äratunnud,

et see tema naene oli ja lükkas teda enesest ära. Aga Lukina ütles nuttes: „Oh minu isand ja südamest armastud abikaasa, efs sa mind enam ei tunne? Mina olen sinu naene kuninga Andreasse tütar, Leontopoli linnast. Siis oled sina Apolonius, Tiiruse kuningas minu ainus rõõm, minu merehädaline, keda ma oma südames üle kolme kuninga poja tõstsin.“ Aga siis tundis Apolonius teda ära, hakkas tema ümber kaela ja nutsid mõlemad kaua rõõmu silma pisaraid. Pärast küsis Lukina: „Kus on siis minu tütar?“ „Siin ta on“, ütles Apolonius, ja näitis käge oma tütre peale. Tütar ja ema langesid nüüd teineteise kaela ja see armastus nende wahel oli ärarääkimata suur; sest et nende silmad weel iisgi teine teist ei olnud näinud.

See peale purjetas Apolonius Tarsuse linna. Kui ta sinna oli jõudnud, laskis ta warsti Draugoliut oma naesega kinni wõtta, wiis neid konna ülemate ja rahwa ette ja ütles: „Kas olen mina teile midagit paha teinud?“ Kõik kostsid ühest suust: „Ei milgikombel! sest sina oled meid nälja ajal toitnud ja nõnda on siis sinu nimi suur meie seas, kuni maailma otsani, ja kui tahad, siis oleme ka walmis oma werd sinu eest walmama. Sinu auuks seisab turu peal see auukuju mis sinu mälestuseks üles panime, kui meile kibedal nälja ajal leiba andsid.“

Siis ütles Apolonius: „Nüüd kaeban ja tunnistan teie ees, et needsinatsed siin kinniseatud

Ar 883
Apolonius